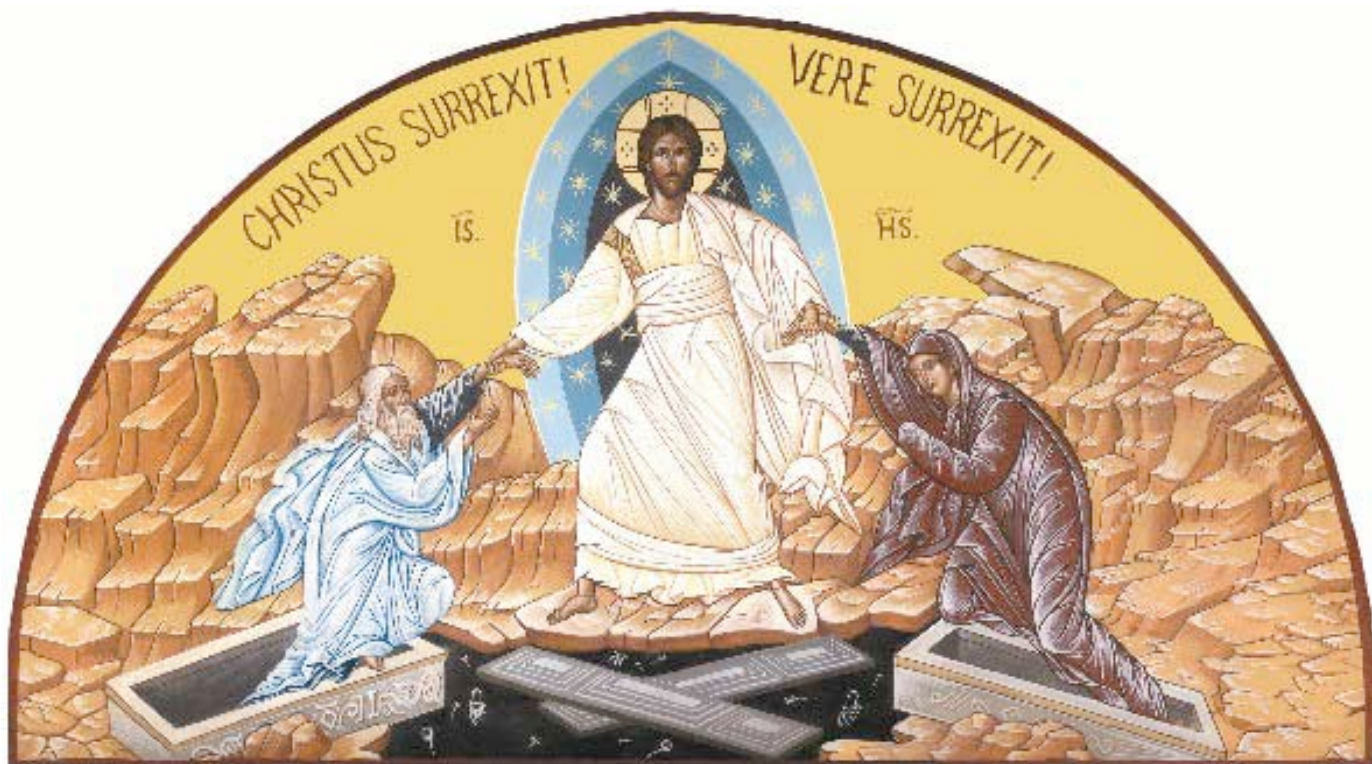

FARNÍ INFORMÁTOR

SLAVNOST ZMRTVÝCHVSTÁNÍ PÁNĚ – 16. DUBNA 2006

Toto je den, který připravil Pán, jásejme a radujme se z něho.

MODLITBA VĚŘÍCÍCH

K: O tomto posvátném dni, v němž se mocí Ducha svatého stáváme novým lidem k obrazu zmrtvýchvstalého Pána, pozvedněme svůj hlas k modlitbě a prosíme, aby se velikonoční radost rozšířila po celém světě:

L: ZMRTVÝCHVSTALÝ KRISTE, VYSLYŠ NÁS.

- Za Boží Církev, aby si stále živěji uvědomovala, že je velikonočním společenstvím, zrozeným z Krista poníženého na kříži a oslaveného vzkříšením.
- Za všechny lidi, aby uvěřili, že Ježíš je Boží Syn, který se pro naši spásu stal člověkem, umřel a vstal z mrtvých.
- Za obyvatele zemí sužovaných válkami, konflikty a bezprávím, aby pokoj Zmrtvýchvstalého zavládl na těchto místech zkropených slzami, krví a beznadějí.
- Za pokřtěné, aby skrze vodu a krev, vyvěrající z probodeného boku Kristova obnovili milost svého znovuzrození v Duchu svatém.
- Za naše farní společenství, aby zakusilo svěžest pramenů víry.
- Za všechny zemřelé věřící, aby došli vzkříšení a života věčného.

K: Otče, vzkříšením svého Syna zaháníš všechn strach a otevíráš cestu naději; dej všem, kdo přijali Kristovo jméno, aby obnovili své smýšlení a jednání jako ti, kdo byli křtem povoláni ke zmrtvýchvstání. Prosíme o to skrze tvého Syna, našeho Pána Ježíše Krista, který s Tebou v jednotě Ducha svatého žije a kraluje po všechny věky věků.

L: Amen

LITURGICKÉ TEXTY SLAVNOSTI ZMRTVÝCHVSTÁNÍ PÁNĚ

1. ČTENÍ – SKT 10.34a.37-43

Petr se ujal slova a promluvil: „Vy víte, co se po křtu, který hlásal Jan, událo nejdříve v Galileji a potom po celém Judsku: Jak Bůh pomazal Duchem svatým a mocí Ježíše z Nazareta, jak on všude procházel, prokazoval dobrodiní, a protože Bůh byl s ním, uzdravoval všechny, které opanoval d'ábel.

A my jsme svědky všeho toho, co konal v Judsku a v Jeruzalémě. Ale pověsili ho na dřevo a zabili. Bůh jej však třetího dne vzkřísil a dal mu, aby se viditelně ukázal, ne všemu lidu, ale jen těm, které Bůh předem vyvolil za svědky, totiž nám, kteří jsme s ním jedli a pili po jeho zmrtvýchvstání.

On nám přikázal, abychom to hlásali lidu a se vši rozhodností dosvědčovali: To je Bohem ustanovený soudce nad živými i mrtvými. O něm vydávají svědectví všichni proroci, že skrze něho dostane odpuštění hříchů každý, kdo v něho věří.“

ŽALM 118

Oslavujte Hospodina, neboť je dobrý, – jeho milosrdenství trvá navěky. – Necht' řekne dům Izraelův: – „Jeho milosrdenství trvá na věky.“ Hospodinova pravice mocně zasáhla, – Hospodinova pravice mě pozvedla. – Nezemřu, ale budu žít – a vypravovat o Hospodinových činech. Kámen, který stavitelé zavrhli, – stal se kvádrem nárožním. – Hospodinovým řízením se tak stalo, – je to podivuhodné v našich očích.

2. ČTENÍ – KOL 3,1-4

Bratři! Když jste s Kristem byli vzkříšeni, usilujte o to, co pochází shůry, kde je Kristus po Boží pravici. Na to myslíte, co pochází shůry, ne na to, co je na zemi. Jste přece už mrtví a váš život je s Kristem skrytý v Bohu. Ale až se ukáže Kristus, náš život, potom se i vy s ním ukážete ve slávě.

EVANGELIUM – JAN 20,1-9

Prvního dne v týdnu přišla Marie Magdalská časně ráno ještě za tmy ke hrobu a viděla, že je kámen od hrobu odstraněn. Běžela proto k Šimonu Petrovi a k tomu druhému učedníkovi, kterého Ježíš miloval, a řekla jim: „Vzali Pána z hrobu a nevíme, kam ho položili.“

Petr a ten druhý učedník tedy vyšli a zamířili ke hrobu. Oba běželi zároveň, ale ten druhý učedník byl rychlejší než Petr a

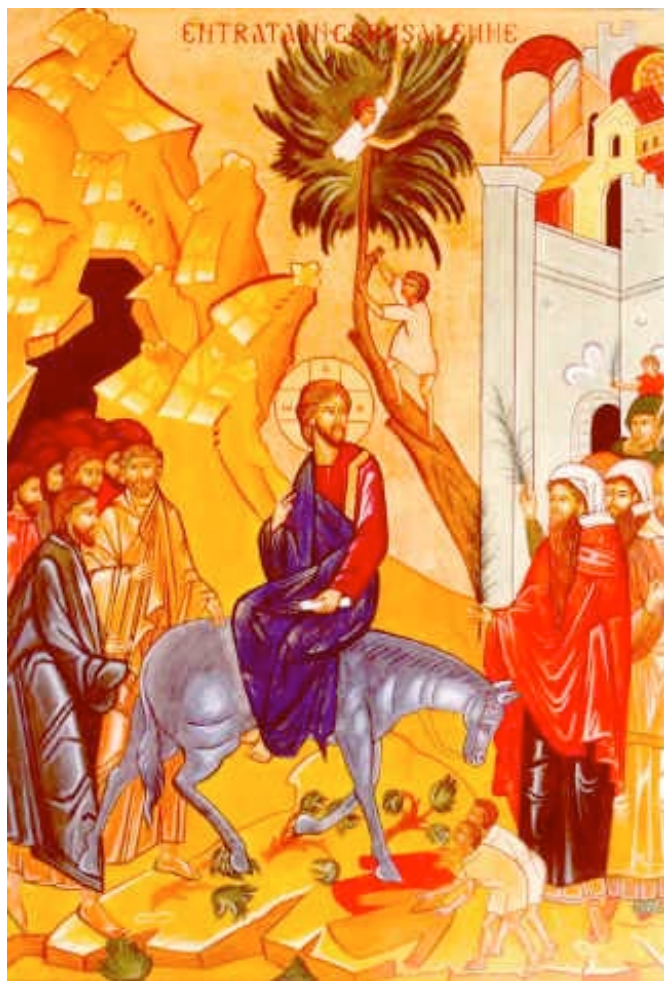
doběhl k hrobu první. Naklonil se dovnitř a viděl, že tam leží pruhy plátna, ale dovnitř nevešel. Pak za ním přišel i Šimon Petr, vešel do hrobky a viděl, že tam leží pruhy plátna. Rouška však, která byla na Ježíšově hlavě, neležela u těch pruhů plátna, ale složená zvlášť na jiném místě. Potom vstoupil i ten druhý učedník, který přišel ke hrobu první, viděl a uvěřil. Ještě totiž nerozuměli Písmu, že Ježíš musí vstát z mrtvých.

Vchod do hrobu, kam bylo uloženo Ježísovo tělo

POŽEHNANÝ, JENŽ PŘICHÁZÍ VE JMÉNU PÁNĚ

(úvaha Jeho Eminence Tomáše kardinála Špidlíka S.I., čestného občana Pustiměře)

„Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně“. Známe ikony, které tu scénu zpřítomňují, zatímco na západě jsou tato zobrazení poměrně řídká. Zapomnělo se na biblickou souvislost, která naopak zůstala živá v tzv. židokřesťanské teologii. Proroci, zvláště Zachariáš (9,9), oznámili slavnostní den, kdy vstoupí Mesiáš do svého města, aby ustanovil předpověděné království. Bude tedy přivítán jako ten, kdo přichází ve jménu Páně.

I svěští vládci často vstupovali slavnostně tam, kde měli zasednout na trůn. Pomazání olejem a korunovace se konávaly podle zvláštních obřadů. Ohlas toho nacházíme v životě Ježíšově, ale uskutečňuje se to paradoxním, naprosto nečekaným způsobem. Pomazání v Betánii bylo obřad k smrti. Korunovace bude následovat brzy, ale trnovou korunou. Vystoupení na trůn se uskuteční vyzvednutím na dřevo kříže. Všechna proroctví se tedy uskutečňují, ale obráceným způsobem, než si to lidé

představovali. To, co bylo předpověděno jako vrchol úspěchu, se stalo vrcholným neštěstím, úplným neúspěchem.

Jak na to reagovali židovští předáci? Všecko to, co tu na vlastní oči viděli, se jim jevilo jako jasné znamení? Ježíš Nazaretský se nemůže považovat za židovského krále, kterého předpověděli proroci, není to ten mesiáš, kterého očekává lid. Prohlásili to tedy svorně už při jeho vjezdu do Jeruzaléma a nakonec jakoby úředně na Kalvárii: Je židovským králem? Ať sestoupí z kříže a uvěříme mu!“ (Mt 27,42).

Co si přitom mysleli jeho věrní a učedníci? V okamžiku, kdy se to dělo, tomu nemohli rozumět. Pochopili to až po seslání Ducha svatého. Stará proroctví se doopravdy uskutečnila. Bylo to v okamžiku, kdy Ježíš definitivně započal kralovat. Ale učinil to způsobem naprosto nečekaným. Vrchol jeho úspěchu je vítězství nad smrtí. On toho vítězství dosáhl zbraněmi svého protivníka? Přemohl smrt smrtí, svým utrpením spasil všechny trpící, kteří byli před ním a měli přijít i po něm a jeho království nebude mít konce.

Kristus kraluje z kříže. Jsou to slova středověkého hymnu. Latinská liturgie zavedla svátek Krista krále na konci liturgického roku jako slavnostní závěr dějin spásy. Ale intronizace, nastolení tohoto království je v tajemství Kristova utrpení. V očích Božích je začátek i konec přítomný, spojuje se tedy v jedno to, co je pro nás protikladné: porážka a vítězství. Nejstarší realistické zobrazení ukřižování známe ze syrského Rabdullova rukopisu. Tam vidíme Krista na kříži, oblečeného v bílém šatě. Na hlavě má korunu, ale ne trnovou, nýbrž pravou. Z jedné strany svítí slunce, z druhé strany měsíc, obojí současně, protože

nad jeho říší slunce nezapadá. Bok Ježíšův je proboden kopím. Je to důkaz, že skutečně zemřel. Ale oči jsou široce otevřené jako známka života. Staří autoři tu říkali něco, čemu my nevěříme přírodovědecky, ale co je pěkné obrazně: lev, když spí, prý má otevřené oči a všechno vidí.

Rabdullův obraz, i když se snaží být realistický, překračuje hranice realismu viditelného a vyjadřuje to, co vidíme očima víry. Je současně programem duchovního života. Kristus vešel do Jeruzaléma v jistém okamžiku dějin, v době, kdy spravoval zemi Pontský Pilát. (Tak se totiž ve staré dobe označovalo datu: bylo to za vlády toho a toho). Ale to, co je pro nás v jistém čase, který pomíjí, je pro Boha věčné. Je to skutečnost, která zůstává na trvalo, mysticky prostupuje celé dějiny. Jak se to tedy uskutečňuje pro nás?

I dnes Ježíš vstupuje do světa, který je jeho město, kde se má ujmout vlády. A způsob, jakým to dělá, je stejný jako tehdy: vstupuje do svého království cestou kříže. Proto ho nepřijímají ti, kdo se nad touto metodou pohoršují. Rádi se mu i vysmívají, že už ztratil autoritu, že za ním dnešní lidé už nepůjdou, že si je svými neúspěchy nemůže získat na svou stranu. Je při něm jenom malá hrstka věrných, kteří se přesvědčili, že jediná cesta, která vede ke konečnému vítězství, je jenom ta, co zvolil on sám: dosáhnout úspěchu neúspěchem.

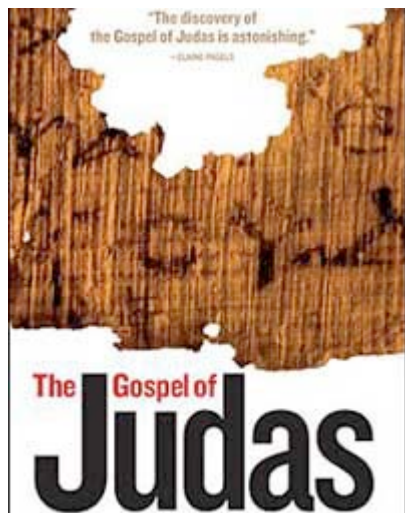
Je tedy tajemství Kristova kříže i symbol rozdvojení mezi lidmi. Dělí se na ty, kdo kříž přijímají, a ty, kdo jej odmítají. Albrecht Dürer měl namalovat obraz všech svatých. Jak to udělat? Obyčejně se volí cesta reprezentativního zastoupení. Zobrazí se jeden svatý biskup, jeden svatý kněz, jeden mnich atd. Náš umělec to udělal jinak. Namaloval uprostřed kříž a všichni, kdo jsou pod ním - je jich tam zástup - na něj upírají oči s obdivem. Jsou tedy svatí, profánní člověk to nemůže pochopit. Osoby na Dürerově obraze jsou různé, ale ta různost nevyniká. Umělcovi šlo spíš o to, co tak různé typy dokáže spojit v jedno.

Řekli jsme, že je Ježíšův vjezd do Jeruzaléma zobrazen často na ikonách. Neodborníkovi tu však obyčejně unikne několik zajímavých symbolických prvků. Město Jeruzalém je tu představeno jako vyvýšený, těžko dobytý pevný hrad. Má pevné zdi. Je to symbol nebeského království. Kristus tam směřuje se spěchem. Je tu pohyb, který na ikonách nebývá. Chce se tím říci, že on sám má velkou touhu, aby se Boží království co nejdříve uskutečnilo. Ale úzkou bránu zatarasili vousatí farizeové. Sami nejdou dovnitř, ale jiným vstoupit brání.

Naopak na stromech před hradbami vidíme děti, jak lámou ratolesti a házejí je Kristu na přivítanou. Jejich obličeje však nebývají dětské, mívají tváře dospělých lidí, ačkoli jsou postavy maličké. Origenes je nazval „filozofickými chlapci“. Pro svou nevinnost se ukázali moudřejšími než staří vousatí farizeové a učitelé zákona. K pochopení tajemství, se kterým se setkávají, je daleko důležitější jednoduchost srdce než rozumové úvahy a lidské motivy. Je tedy i tato ikona programem duchovního života.

Květné neděli jsme dříve nepřikládali velký význam. Světily se „kočičky“, ale nehledala se tu souvislost s tajemstvím pašijového týdne. Nyní se liturgisté právem snaží o to, aby tato neděle dostala plnost duchovního významu, který obsahuje.

PRAVDA O „JIDÁŠOVĚ EVANGELIU“

National Geographic Society zveřejnila 7. dubna 2006 překlad starobylého textu, identifikovaného pod názvem „Jidášovo evangelium“. Koptský rukopis o jednatřiceti stranách byl poprvé vystaven v Ženevě v roce 1983. Přeložen však byl až nyní. V krátkosti předkládám odpovědi na několik zásadních otázek, které v této souvislosti vyvstaly:

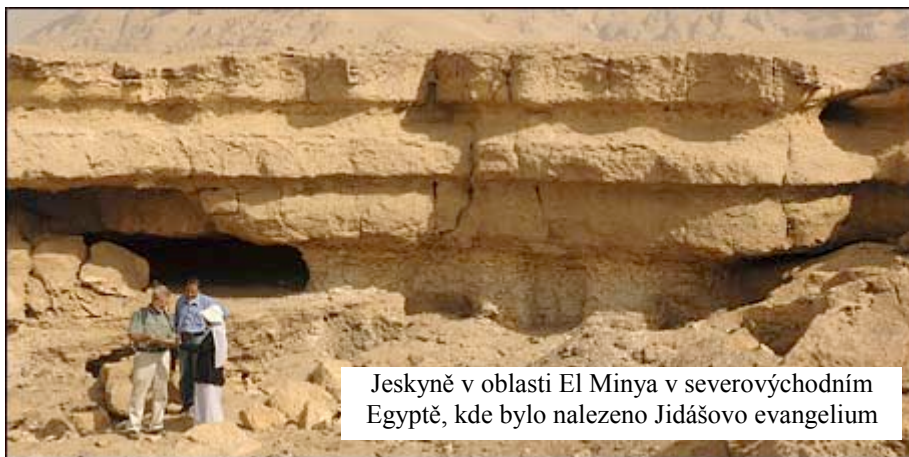
Co je „Jidášovo evangelium“?

Rukopis, jehož pravost se ještě musí ověřit, pochází s největší pravděpodobností ze IV. či V. století a je kopií staršího dokumentu, který byl napsán v prostředí gnostické sekty

Kainitů (název pochází od bratrovraha Kaina).

Dokument popisuje Jidáše v tomto pozitivním světle, když vypráví, jak uposlechl božský příkaz, že má Ježíše vydat vládům pro spásu světa.

Může jít o kopii „Jidášova evangelia“, o níž se zmiňuje sv. Irenej z Lyonu ve svém díle „Adversus haereses“, napsaném kolem roku 180 po Kristu.

Pokud se ukáže, že tento dokument je věrohodný, mohly by pro tradiční

křesťanskou víru vyvstat nějaké problémy? Bude s to „rozvrátit křesťanství v jeho základech“, jak se domnívají některé novinářské komentáře?

Pochopitelně nikoli. Gnostická evangelia, kterých - kromě Jidášova, existuje celá řada, nejsou spisy křesťanské. Vznikla v synkretistické gnostické sektě, která do svého učení převzala prvky různých náboženství, mezi nimi i křesťanství.

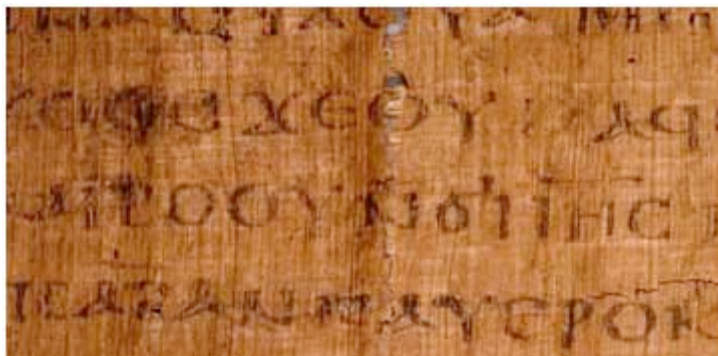
Křesťanská komunita tyto dokumenty zavrhlá už ve chvíli, kdy se objevily, a to pro jejich neslučitelnost s křesťanskou vírou.

„Jidášovo evangelium“ patří právě k těmto dokumentům, i přesto, že si uchovává velkou historickou hodnotu pro svůj přínos jaký nám dává stran poznání gnostického hnutí. Žádným způsobem však nemůže uvést v pochybnost křesťanství.

Je pravdou, že se Církev snažila skrývat tento text i další apokryfy?

Tady jde o mýty Dana Browna a dalších teoretiků konspirace.

Stačí zajít do kterékoli katolické knihovny a vyhledat kopii gnostických evangelií. Křesťané nemohou brát jako pravdivý jejich obsah, nemají však důvod, proč by je skrývali.

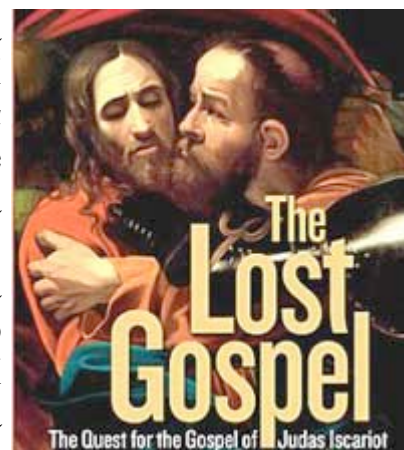
Ale nemůže dokument tohoto druhu konkurovat tradičním křesťanským pramenům jako jsou čtyři evangelia?

Zapomínáme, že gnosticizmus vznikl v polovině druhého století a že „Jidášovo evangelium“, pokud je věrohodné, sahá pravděpodobně do druhé poloviny tohoto století. Jen pro nástin historické perspektivy je to podobné, jako bychom dnes napsali pojednání o americké občanské válce, které by se pak používalo jako prvořadý historický dokument. Text nemohl být napsán očitými svědky, jako tomu bylo naopak v případě alespoň dvou kanonických evangelií.

Proč se stoupenci gnostického hnutí vůbec zajímali o postavu Jidáše?

Jeden z nejzásadnějších rozdílů mezi gnostickým učením a vírou křesťanů se týká původu zla ve světě. Křesťané věří v dobrého Boha, který stvořil svět jako dobrý „*Bůh viděl, a bylo to velmi dobré*“ (Gen 1,10s), a že kvůli zneužití svobodné vůle, vstoupil do světa hřích a zkáza, přinášející zmatek a utrpení.

Gnostici však z přítomnosti zla ve světě obviňují Boha a přičítají mu odpovědnost, že to byl on, kdo stvořil svět v této zmatené a nedokonalé podobě. V důsledku toho přehodnocují postavy Starého zákona jako Kaina, který zabil svého bratra Ábela a Ezaua, který za talíř čočovice prodal své prvorozencké požehnání mladšímu bratru Jakubovi. Do tohoto kánonu gnostických evangelií pak dokonale zapadá právě Jidáš, který ukazuje Boha, jenž chce do světa zavést zlo.

Byla však Jidášova zrada nezbytnou součástí Božího plánu, jak se tento text snaží ukázat?

Protože Bůh je vševědoucí, dobře ví, jaká rozhodnutí učiníme a je s to zahrnout do svého prozřetelnostního záměru se světem i naše chybná rozhodnutí.

Ve své poslední knize se Jan Pavel II. výslovně zamýšlí nad tím, jak Bůh dává povstat dobru dokonce i v tom nejhorším zlu, jakého je vůbec člověk schopen (*Memoria e identità*, I. Rizzoli, únor 2005, srv. *Farní Informátor* 13.3.2005).

To však neznamená, že Bůh si přál zlo nebo že chtěl, aby Jidáš zradil

Ježíše. Kdyby to nebyl Jidáš, mohl to být kdokoli jiný. Vždyť židovští představení už byli rozhodnutí, že Ježíše vydají na smrt. Byla to jen otázka času. V tomto případě se zdá, že můžeme najít motiv, proč Ježíš zvolil tuto cestu. „*Stal se nám podobný ve všem kromě hříchu...*“ (Flp 2,7s). Chtěl ve svém utrpení prožít všechno, co lidi v životě pronásleduje. Není pak malým neštěstím, když je někdo od všech opuštěn a když ho zradí i nejbližší.

Ježíš chtěl tedy prožít i tuto bolest a dát jí posvěcující sílu. Sama v sobě by vedla k zoufalství.

Jaké stanovisko zaujímá Církev k Jidášovi? Lze jej „rehabilitovat“?

Katolické Církev má proces kanonizace, totiž prohlášení svatosti jistých osob. Nemá však analogický proces prohlášení některých osob za zavržené.

V dějinách mnozí zastávali, že Jidáš se zřejmě nachází mezi zavrženými, a to na základě závažných slov samotného Ježíše: „*Pro toho člověka by bylo lépe, kdyby se vůbec nenarodil*“ (Mt 26,24). Tato slova však se nezmiňují o jeho konečném osudu.

Ve své knize z roku 1994 „*Varcare la soglia della speranza*“ (Překročit práh naděje), papež Jan Pavel II. napsal, že toto Ježíšovo prohlášení „nemůže být s jistotou chápáno ve smyslu věčného zavržení“.

Pokud si někdo zasluhuje peklo, není to právě Jidáš?

Jistě, mnoho lidí by podle lidského soudu zasluhovalo peklo. Nesmíme však zapomínat, že Boží milosrdenství nekonečně převyšuje naši zlobu. Nevyznáváme snad v Krédu „sestoupil do pekel...“?

Například Petr i Jidáš se oba dopustili velmi podobných závažných činů: Petr třikrát zapřel a Jidáš zradil. A přece Petra teď uctíváme jako svatého a o Jidášovi mluvíme prostě jako o zrádci. Zásadní rozdíl mezi nimi není v povaze či závažnosti hříchu, nýbrž v jejich ochotě k přijetí Božího odpuštění. Petr se rozplakal nad svými hříchy, vrátil se k Ježíšovi a bylo mu odpuštěno. Naopak o Jidášovi evangelium říká, že propadl zoufalství, šel a oběsil se.

Proč vzbudilo „Jidášovo evangelium“ takový zájem?

Podobné teorie o Jidášovi nejsou žádnou novinkou. Stačí si vzpomenout na muzikál „*Jesus Christ Superstar*“ z roku 1973, kde Jidáš říkal, že nikdy nepomyslel na zisk a ze své svobodné vůle by nikdy k ničemu takovému nedospěl, či na román Tailora Caldwell, „*Já, Jidáš*“ z roku 1977. Nesmírný ohlas „Da Vinciho kodexu“ zajisté rozvířil prach a dal ekonomický podnět k opětovné prezentaci podobných teorií.

Michael Baigent, autor knihy „*Holy Blood, Holy Grail*“, zase vydal nedávno knihu s názvem „*The Jesus Papers*“ (spisy o Ježíšovi), v níž omílá dávnou historku o tom, jak Ježíš přežil ukřižování. A konečně nedávná „vědecká“ studie, týkající se evangelijního vyprávění o tom, jak Ježíš krácel po vodě, se snaží dokázat, že meteorologické podmínky mohly být takové, že Ježíš ve skutečnosti krácel po ledu.

Konečně těm, kdo předem odmítají možnost existence zázraků, je dobrá jakkoli ujetá teorie, jen aby znevážili křesťanskou víru. Snad nejvýmluvněji to ve své *Písni o Bernardettě* vyslovil Franz Werfel: „Ti, kdo věří, zázraky nepotřebují; těm kdo nevěří, ani zázraky nepomohou“.

« MEMORES BEATÆ PASSIONIS »

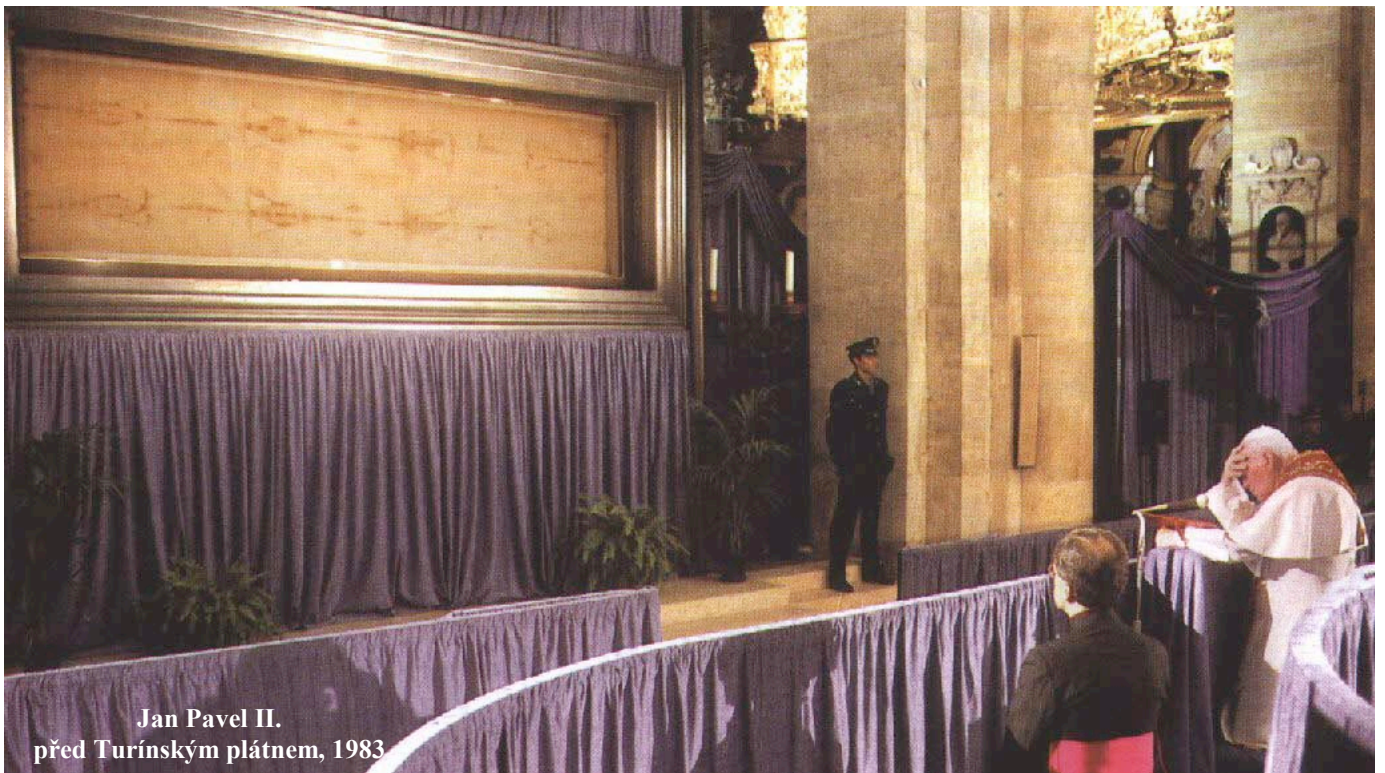
Proto na památku požehnané smrti (Římský kánon)

/2. postní kázání papežského kazatele P. Raniero Cantalamessy, ofm, v kapli Redemptoris Mater ve Vatikáně, 31. 3/

„Skály se trhaly“ (Mt 27, 51)

1. Utrpení a Turínské plátno

Motiv Kristova utrpení patří v západním umění bezesporu k nejčastějším. Stačí vzpomenout na nespočetná malířská či sochařská ztvárnění Ježíše v Getsemanech, Ecce homo, ukřižování, proslulá snímání z kříže, zvaná „piety“, a v německy mluvícím světě „Vesperbild“. V současném sekularizovaném světě zůstalo umění jednou z mála forem evangelizace, která proniká i do prostředí uzavřených jakékoli formě hlásání. Poznal jsem japonskou dívku, která konvertovala a přijala křest právě díky studiu umění ve Florencii.

Jan Pavel II.
před Turínským plátnem, 1983

Žádné umělecké ztvárnění utrpení však nevyvolalo a dosud nevzbuzuje úžas jako Turínské plátno. Z našeho pohledu nezáleží na tom vědět, zda je Plátno „věrohodné“ či nikoli, nebo zda vzniklo přirozeně či uměle, zda je pouhou ikonou nebo i relikvií. Jisté je, že jde o nejslavnější a nejvznešenější ztvárnění smrti, na jaké kdy lidské oko patřilo. Může-li Bůh zemřít, pak toto je přinejmenším nevhodný způsob, jak nám představit jeho smrt.

Skleslá víčka, sevřené rty, vážné rysy tváře: spíše než na mrtvého vše nutí k myšlence na člověka pohrouženého do hluboké a tiché meditace. Jakoby šlo o překlad starobylé antifony soboty Svatého týdne do obrazů: „*Caro mea requiescet in spe*“, „mé tělo odpočívá v naději“. I dávná homílie na Svatou sobotu, která se čte v Liturgii četby, nabývá zvláštní síly, čteme-li ji před Plátnem: „Co se stalo? Dnes na zemi panuje velké ticho, hluboké mlčení a osamění. Hluboké mlčení, protože Král spí...“¹.

¹ Starobylá homílie na sobotu Svatého týdne (PG 43, 439 s.).

Teologie nám říká, že při Ježíšově smrti se jeho duše oddělila od těla, jako je tomu u každého umírajícího člověka, ale jeho božství zůstalo spojeno s duší i tělem. Plátno pak je nejdokonalejší zobrazením tohoto kristologického tajemství. Ono tělo je odděleno od duše, nikoli však od božství. Na zmučené, avšak zcela majestátné tváři Krista na Plátně, se zračí cosi božského. Abychom si to uvědomili, stačí srovnat Plátno s jinými zobrazeními mrtvého těla Kristova, jak je vytvořily lidské ruce umělců, např. s Kristem z Mantegni a ještě více možná s obrazem Holbeina mladšího v basilejském muzeu, který představuje

Kristovo tělo v celé jeho strnulosti a počínajícím rozkladu.

Před tímto obrazem – říkal Dostoevskij, který před ním během své cesty dlouho meditoval – lze snadno přijít o víru²; před Turínským plátnem lze naopak víru najít anebo

ji znovu najít poté, co byla ztracena. Tvář Krista na Plátně je tak jistou mezí, zdí, oddělující dva světy: svět lidí, plný neklidu, násilí a hříchu, a svět Boží, zlu nedostižitelný. Je břehem, o nějž se tříští všechny vlny, jakoby v Kristu, Bůh říkal moci zla to, co v knize Job říká oceánu: „Až sem dosáhneš a ne dál; tady se roztříští hrdost tvých vln“ (*Job* 38,11). Před plátnem se můžeme modlit těmito slovy: „Pane, učiň mně tvým plátnem. Až budeš znovu snímán z kříže, přijď ke mně ve svátosti svého těla a své krve, abych tě ovinul svou vírou a svou láskou jako do

sudaria, aby se tak tvé rysy vtiskly do mé duše a zanechaly v ní nesmazatelnou stopu. Z hrubé a drsné látky mého lidství učiň, Pane, své plátno!“

2. Utrpení Spasitelovy duše

V této meditaci se v duchu přeneseme na Kalvárii. Strhující událost dějin světa shrnují evangelisté do tří slov: „a ukřižovali ho“ (Marek a Matouš), „tam ho ukřižovali“ (Lukáš), „aby ho ukřižovali“ (Jan). Čtenáři, k nimž se obraceli, dobře věděli, co tato slova obsahují; my však ne, proto musíme čerpat z jiných pramenů. Avšak I tyto jsou neuvěřitelně strohé; ukřižování bylo tak děsivé, že se muselo držet

² F. Dostoevskij, *Idiot*, část II.

daleko – řečeno slovy Cicerona – „nejen vidu, ale i slechu každého římského občana“³. Pro dobro lidí se o něm nemělo mluvit.

Odsouzenec mohl být na kříž přivázán v zápěstí provazy anebo přibit hřeby. Zmínka o ranách na rukou a nohou Zmrtvýchvstalého nám říká, že v případě Ježíše byl použit druhý způsob a snadno si lze představit ukrutnou bolest, jakou představoval.

O bezprostřední fyzické příčině Ježíšovy smrti bylo přeloženo mnoho teorií: infarkt, udušení; ta nejnovější ukazuje, že tím nejzřejmějším lékařským vysvětlením Kristovy smrti je dehydratace a ztráta krve.

Mnohem hlubší a bolestnější než utrpení těla, však byla bolest Kristovy duše. Ta měla jiné příčiny. Tou první byla *samota*. Evangelia kladou velký důraz na to, jak Ježíše v jeho utrpení postupně opouštěli: zástupy, učedníci a nakonec I sám Otec „necháte mne samotného“ (*Jan* 16,32); „tehdy jej všichni učedníci opustili a utekli“ (*Mt* 26,56; *Mk* 14,50).

Kristova samota je působivá zvláště v události Getseman, kdy opakovaně a marně hledá někoho, kdo by mu byl blízko. K vyjádření této chvíle Marek i Matouš používají slovesa *ademonein*. Je známo, že písmeno *a-* na začátku slova, znamená v řečtině nepřítomnost, scházení; *demonein* má též kořen jako *demos*, lid, a jako demokracie. Vyjadřuje se tu vědomí člověka, odřezaného od lidského společenství, který se stal kořistí jakéhosi teroru osamění, jako někdo vymrštěný do dalekého vesmíru, kde přestože křičí, jeho hlas zaniká v hvězdné prázdnotě.

Samota dosahuje svého vrcholu na kříži, kdy Ježíš ve svém lidství cítí, že jej opustil dokonce i Otec: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“. To nebylo volání sklíčenosti a zoufalství, jak se mnohdy myslelo. Pokud by to tak evangelisté chápali, jistě by z toho neodvozovali vyznání víry římského setníka: „To byl opravdu Syn Boží!“ (*Mt* 27,54; *Mk* 15,39). Nic tedy nebrání domnívat se, že evangelisté vykládali Ježíšovo volání ve světle citovaného žalmu, jako výraz extrémní samoty a opuštění, které Ježíš ve svém lidství v tomto okamžiku zakoušel⁴.

To, co apoštol Pavel má za nejzažší opuštěnost a utrpení jaké je na světě možné, „stát se *anatema*, od Krista vzdáleným, ve prospěch svých pokrevních bratří“ (srv. *Řím* 9,1), to Kristus zakoušel na kříži ve vztahu k Bohu. Stal se ateistou, bez Boha, aby se lidé mohli k Bohu vrátit. Existuje totiž aktivní ateismus, trestuhodný, který spočívá v odmítání Boha, a ateismus pasivní, trestu a vykoupení, který spočívá v tom být Bohem odmítnutý či se jako odmítnutý cítit. Je třeba ptát se mystiků, kteří v nepatrné míře sdíleli Kristovu temnou noc, poslední mezi nimi Matky Terezy z Kalkaty⁵, abychom poznali, jak je tato forma ateizmu bolestná...

Dalším aspektem vnitřního Kristova utrpení bylo ponížení a opovržení. „Opovržen, opuštěný od lidí ... potupený, od nás znevážený“ (*Iz* 53,3.7). Tak to předpověděl Izaiáš a tak se i stalo. Od okamžiku zatčení až pod křížem se kolem osoby Krista vzmáhá opovržení, nadávky a úšklebky. „Oblekli mu nachový plášť, potom upletli korunu z trní a vložili mu ji na hlavu. Nato ho začali zdravit: Buď zdrav, židovský králi! A bili ho rákosovou holí po hlavě, plivali mu do tváře, klekali před ním na kolena a klaněli se mu. Když se mu dost neposmívali, svlékli mu nachový plášť a dali mu jeho šaty. Pak ho vyvedli ven, aby ho ukřižovali“ (*Mk* 15,17-20). Pod křížem „se mu vysmívali velekněží,

³ Srv. Cicerone, *Pro Rabirio* 5, 16.

⁴ Srv. R. Brown, *The Death of the Messiah*, II, p. 1051

⁵ Srv. *Adventní úvahy nad křesťanskou svatostí ve světle zkušenosti Matky Terezy z Kalkaty*, P. R. Cantalamessa ofmcap, *Farní Informátor* 14.-25.12.2003.

učitelé a starší, když říkali: Jiným pomáhal, sám sobě pomoci nemůže“ (Mt 27,41s). Ježíš je poraženým. Všichni nespočetní životem „poražení“ mají někoho, kdo je dokáže pochopit a pomoci jim.

Spasitelova duše má však ještě hlubší důvod samoty a ponížení. V Getsemanech se modlí, aby mu byl odňat kalich (srv. Mk 14,36). Obraz kalicha v Bibli vzbuzuje téměř vždy myšlenku na Boží hněv proti hříchu (srv. Iz 51,22; Žl 75,9; Skt 14,10).

Na začátku listu svatý Pavel postavil skutečnost, která má hodnotu všeobecného principu: „Boží hněv se projevuje z nebe proti všelike špatnosti“ (Řím 1,18). Tam, kde je hřích, se musí zaměřit i Boží hněv proti němu, jinak by se Bůh kompromitoval hříchem a padlo by i samo rozlišení mezi dobrem a zlem. Boží hněv je totéž co Boží svatost. Nyní Ježíš v Getsemanech je špatností, veškerou zlobou světa. On, jak píše apoštol, je člověkem, který se stal „hříchem“ (2Kor 5,21). Boží hněv „vzplane“ proti němu. Nekonečná přitažlivost, která od věčnosti panuje mezi Otcem a Synem, nyní prochází stejně nekonečným odporem mezi svatostí Boží a zlobou hříchu a to je „pít kalich“.

3. Jsem to snad já, Pane?“

Nadešla chvíle, abychom od kontemplace utrpení přešli k naší odpovědi na něj. Na počátku jsem zmínil úlohu, jakou v souvislosti s Kristovým utrpením sehrálo umění. Vedle malířství a sochařství je třeba s vděčností vzpomenout i hudbu. Pro mnoho lidí, uvnitř i vně křesťanství, jsou Bachovy *Pašije podle Matouše* jediným prostředkem poznání Kristova utrpení. Prostředek, před nímž lze jen stěží zůstat zcela nezaujatými a rezervovanými. Vyprávění událostí (recitativů) se v nich prolíná s meditací (árie), modlitbou (chorály), povznesením srdce; to vše proniká do smyslového vnímání a do nitra působivosti hudby, která zde dosahuje svých výsostných vrcholů.

Vzhledem k těmto meditacím jsem se znovu zaposlouchal do Bachových Pašijí podle sv. Matouše a byl tam jeden okamžik, který mne hluboce dojal. Po ohlášení zrady se všichni apoštolové tázali Ježíše: „Jsem to snad já, Pane?“ „Herr, bin ich´s?“ Ještě předtím však, než je nám dáno slyšet Ježíšovu odpověď, jakoby anuloval veškerou vzdálenost mezi událostí a její připomínkou, nechává skladatel vystoupit dnešnímu zbožnému křesťanu, který hlasitě provolává své vyznání: „Ano, jsem to já, já jsem zrádce!“, „Ich bib´s, ich sollte büßen“. Tento výklad je hluboce biblický. *Kerygma*, neboli hlásání utrpení je tvořeno vždy dvěma prvky: událostí – „trpěl“, „zemřel“ -, a motivací události – „pro nás“, „pro naše hříchy“. Byl vydán na smrt – říká apoštol – „pro naše hříchy“ (Řím 4,25); zemřel „za bezbožníky“, umřel „za nás“ (Řím 5,6.8). Stále tak.

Utrpení nám nevyhnutelně zůstává cizí, dokud do něj nevstoupíme úzkými dvířky onoho „pro nás“. Utrpení skutečně pochopí jen ten, kdo pozná, že toto je i jeho dílem. Jinak to ostatní je pouze rozptýlením. Já jsem Jidáš, který zrazuje, Petr, co zapírá, zástup, jenž křičí „Toho ne, ale Barabáše!“ To se uskutečnilo pokaždé, když jsem dal přednost svému uspokojení, svému pohodlí, své cti před Kristem. Don Primo Mazzolari v památné promluvě na Velký pátek, se nemýlil, když mluvil o „našem bratru Jidášovi“.

Jestliže Kristus zemřel „pro mne“ a „za mé hříchy“, říká se tu tedy – když prostě obrátíme větu do přítomného času – že to *já* jsem zabil Ježíše z Nazareta, že ho zdrtili *mé* hříchy. Petr to v den Letnic důrazně prohlašuje k třem tisícům posluchačů: „Vy jste zabili Ježíše z Nazareta!“, „Zapřeli jste Svatého a Spravedlivého!“ (srv. Skt 2,23; 3,14).

Z oněch tří tisíc nebyli všichni na Kalvárii a nepřibýjeli hřeby, nebyli ani před Pilátem, aby žádali jeho ukřižování. Mohli protestovat, avšak přijímají obvinění a říkají apoštolům: „Bratři, co máme dělat?“ (Skt 2,37). Duch svatý je „usvědčil z hříchu“, když jim dal

k zamyšlení prostou úvahu: jestliže mesiáš zemřel za hříchy svého lidu a já se dopustil hříchu, já jsem zabil Mesiáše.

Je psáno, že ve chvíli Kristovy smrti „se chrámová opona roztrhla vpůli odshora až dolů, země se trásla, skály se trhaly, hroby otvíraly a mnohá těla zemřelých svatých vstala z mrtvých“ (Mt 27,51s). Tato znamení se obvykle vykládají apokalypticky (symbolická řeč pro popis apokalyptické události), ale mají i parenetický význam: ukazují to, k čemu má dojít v srdci toho, kdo čte a medituje nad Kristovým utrpením. Svatý lev Veliký píše: „Ať se třese lidská přirozenosti před popravou Vykupitele, ať se trhají skály nevěřících srdcí a ti, kdo byli uzavřeni v hrobech své smrtelnosti, ať vyjdou a pozvednou balvan, co na je tížil“⁶.

Dospěli jsme k místu, kde musíme sklízet plody naší meditace o Utrpení. Bible vyložila hluboký smysl slova „*metanoia*“, obrácení, jako změnu srdce: „Stvoř mi, ó Bože, nové srdce“, „Roztrhněte svá srdce, ne pouze šaty“ (Joel 2,23). Obrazem srdce se vyjadřuje i obrácení zástupů, které naslouchaly Petrovu kázání: „Proniklo jim to do srdce“ (Skt 2,37). Každé obrácení předpokládá pohyb, přechod z jednoho stavu do jiného, z místa, odkud se vychází, tam, kam se má dojít. Východiskem, stavem odkud se vychází, je podle Písma tvrdost srdce: „Ponechal jsem ho tvrdosti jeho srdce, aby kráčel podle svých záměrů“ (Žl 80,13), „Pro tvrdost vašeho srdce vám Mojžiš dovolil zapudit manželky“ (Mt 19,8), „Zarmoucen nad tvrdostí jejich srdcí“ (Mk 3,5), „Káral je pro jejich nevěru a tvrdost srdce“ (Mk 16,14), „Svou tvrdostí a nekajícím srdcem hromadiš nad sebou hněv“ (Řím 2,5).

V celé Bibli, ale zvláště v Novém zákoně, je srdce označením sídla vnitřního života, v protikladu s vnějším zdáním: „Člověk hodnotí podle zdání, Pán vidí srdce“ (1Sam 16,7). Srdce je nejhlubším „já“ člověka, jeho osoby, zvláště pak jeho rozumu a vůle. Je středem náboženského života, místem, kde se Bůh obrací k člověku a člověk rozhoduje o své odpovědi Bohu.

Je tedy pochopitelné, co pro Písmo znamená tvrdost srdce: odmítnutí podrobit se Bohu, milovat jej celým srdcem, poslouchat jeho zákon. Významný je biblický výraz *sklerokardia*. Tvrdé srdce je srdce sklerotické, nepropustné k jakékoli formě lásky, která není láskou k sobě. Obrazy, kterých Písmo používá jsou „srdce z kamene“ (Ez 36,26), „neobřezané srdce“ (Jer 9,26), „tvrdá šíje“ (Deut 3,39).

Termín *ad quem* neboli cíl obrácení je shodně popsán obrazy srdce zkroušeného, zraněného, roztrženého, obřezaného, srdce z masa, nového srdce: „Obětí Hospodinu je zkroušený duch, zkroušeným a pokorným srdcem, Bože, nepohrdneš“ (Žl 51,19).; „Na kom spočine můj pohled? Na pokorném a na tom, kdo je zkroušeného ducha a kdo se bojí mého slova (Iz 66,1); „Abychom mohli být přijati se zkroušeným a pokorným srdcem“.

4. „Stojím u dveří a klepu“

Pokusme se nyní poznat, jak dochází k této proměně srdce. Je třeba rozlišit dvě situace. Pokud jde o první obrácení, od nevěry k víře, či od hříchu k milosti, Kristus je venku a tluč na zdi srdce, aby mohl vejít; pokud jde o následná obrácení, od stavu milosti k stavu vyššímu, od vlažnosti k horlivosti, je tomu naopak: Kristus je uvnitř a buší na stěny srdce, aby mohl vyjít!

Vyložím to. Při křtu jsme dostali Kristova Ducha; zůstává v nás jako ve svém chrámě (1Kor 3,16), dokud není vyhnán smrtelným hříchem. Může se ale stát, že tento Duch končí

⁶ Sv. lev Veliký, Sermo 66, 3 (PL 54, 366).

jako vězeň, zazděný v srdci z kamene, které se kolem něj vytvoří. Nemůže se rozpínat a nechat ze sebe pronikat schopnosti, činnosti a osobní vnímání. Když čteme o Kristu v Apokalypse: „Hle, já stojím u dveří a klepu“ (Skt 3,20), musíme pochopit, že netluče zvenčí, ale zevnitř; nechce vstoupit, nýbrž vyjít.

Apoštol říká, že se v nás musí „utvářet“ Kristus (Gal 4,19), totiž že se musí rozvíjet a nabývat své plné formy. A právě tomuto vývoji brání srdce z kamene. Mnohdy vidíme po stranách cest vzrostlé stromy (v Římě jsou to obvykle pínie), jejichž kořeny, uvězněné v asfaltu bojují o to, aby se mohly rozrůst a v určitých místech zvedají i samotný beton. Tak si musíme představit i Boží království v nás: je to sémě, které se má stát mocným stromem, na němž budou hnízdit nebeští ptáci, ale jehož růst jen stěží překonává odpor našeho sobectví.

Pochopitelně jsou v této situaci různé stupně. U většiny duší usilujících o duchovní putování není Kristus uvězněn v nitru ve svěrací kazajce, ale řekli bychom ve svobodě pod dohledem. Může se volně pohybovat, ale jen uvnitř přesně stanovených hranic. Dochází k tomu, když mu mlčky dáváme na vědomí, co po nás může a co nemůže žádat. Modlitbu, jistě, ale nesmí rušit spánek, odpočinek, zdravé informace ...; poslušnost, jistě, ale nesmí zneužívat naší ochoty; čistotu, jistě, ale ne do té míry, aby nás zbavil nějaké uvolňující podívané, i přehnané ... Zkrátka, užívání středních měr.

Nejproslulejším příkladem prvního obrácení, totiž z hříchu k milosti, je dějinách svatosti svatý Augustin; ; nejpoučnějším příkladem druhého obrácení, totiž od vlažnosti k horlivosti, je svatá Terezie z Avily. Dalo by se říct, že to, co o sobě v Životopise říká, je přehnané a vnukané jemností jejího svědomí, ale může nám to posloužit jako užitečné zpytování svědomí.

„Od pomíjivosti k pomíjivosti, od marnosti k marnosti, od příležitosti k příležitosti jsem začala znovu uvádět svou duši v nebezpečí... Měla jsem zalíbení v Božích věcech a nedokázala jsem se vymanit z těch světských. Chtěla jsem smířit tyto dva nepřátele, tak vzájemně si protiřečící: život ducha s choutkami a pomíjivostmi smyslů“.

Výsledkem tohoto stavu bylo hluboké neštěstí, v němž snad poznáváme i to své: „Skoro dvacet let jsem strávila v tomto rozbouřeném moři. Upadal jsem a povstávala, a pozvedala se tak špatně, že jsem znovu a znovu upadala. Pokud jde o dokonalost, byla jsem ve skutečnosti tak nízko, že jsem si skoro vůbec nevšimla všedních hříchů, ani smrtelných jsem se nebála, jak bych měla, protože jsem se nevyhýbala jejich nebezpečím. Mohu říci, že můj život byl tím nejnudnějším, jaký si lze vůbec představit, neboť jsem se netěšila z Boha, ani nebyla spokojena se světem. Když jsem byla ve světských pomíjivostech, myšlenka na to, čím jsem zavázána Bohu mi je dávala trávit se zármutkem; a když jsem byla s Bohem, často mne vyrušovaly náklonnosti ke světu“⁷.

Právě rozjímání nad Utrpením bylo pro Terezii rozhodujícím podnětem ke změně. Pohledme jak světice popisuje okamžik svého „obrácení“: „Když jsem jednoho dne vstoupila do oratoře, mé oči spočinuly na soše, která tam byla umístěna v souvislosti s nadcházejícím svátkem, který se měl v klášteře slavit, a kvůli němuž byla obstarána. Znázorňovala našeho Pána, posetého ranami, a to tak věrná, že při jejím spatření jsem se celá cítila dojata, protože zpřítomňovala skutečně to, co pro nás vytrpěl: při myšlence na nevděčnost, s níž jsem na tyto rány odpovídala, jsem pocítila takovou bolest, že se mi zdálo, že mi pukne srdce. V slzách jsem se k ní vrhla, a vroucně prosila, aby mi dal sílu jej

⁷ S. Terezie z Avily, *Vita*, cc. 7-8

už neurážet. Řekla jsem mu, že nevstanu, dokud mi nedá to, oč žádám. Určitě mě vyslyšel, protože od té doby jsem se jen lepšila“⁸. Dnes už víme až kam se lepšila!

5. „Nechci chlubit ničím jiným...“

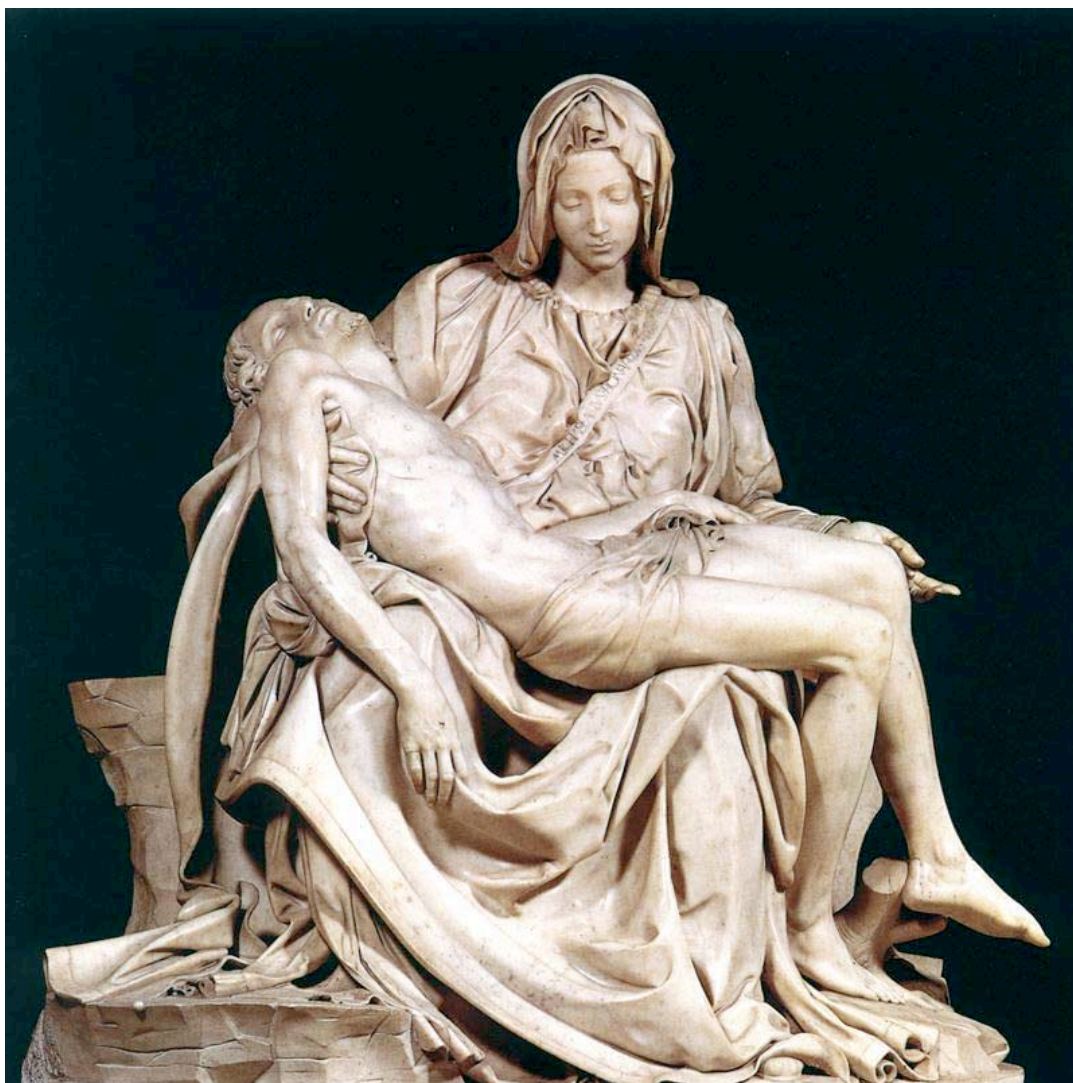
Stojí psáno, že onoho dne „když lidé viděli, co se stalo, bili se v prsa a vraceli se domů“ (Lk 23,48). Tak to chceme učinit i my, když se vrátíme k naší práci poté, co jsme byli s Ježíšem na Kalvárii. Poté, co jsme jedenkrát prošli našim malým duchovním „zemětřesením“ vidíme, jak se Kristův kříž a jeho smrt mění v docela jiné znamení, z vrcholu obvinění a motivu zoufalství a smutku, se mění v důvod radosti a jistoty. *Propter nos*, za nás se mění v *pro nobis*, pro nás, v náš prospěch. Kříž se tak jeví jako pýcha a sláva, neboli řečeno ústy svatého Pavla, jako jásavá jistota, doprovázená pohnutou vděčností, k níž se člověk pozvedá ve víře a která se vyjadřuje chválou a díkůvzdáním.

Bez obav se můžeme otevřít oné radostné a duchovní dimenzi, v níž se kříž už nejeví jako „hloupost a pohoršení“, nýbrž naopak, jako „Boží moc a Boží moudrost“. Můžeme jej učinit důvodem své nezlomné jistoty, nejvyšším důkazem Boží lásky k nám, nevyčerpatelným tématem hlásání a bez jakékoli ješitnosti, ale s hlubokou pokorou, říci s apoštolem: „Nechci se chlubit ničím jiným, než křížem našeho Pána, Ježíše Krista“ (Gal 6,14).

Ve době, kdy z více stran probíhá tlak na odstranění křížů z aul a veřejných míst, musíme jej my, křesťané, více než kdykoli předtím pověsit na stěny svých srdcí. Tuto meditaci jsme začali prosbou k Ježíši, aby učinil naši duši svým plátnem. Slovy *Stabat Mater* prosme Marii, aby nám pomohla tento program uskutečnit:

“*Sancta Mater,
istud agas,/*
crucifixi fige
plagas/cordi meo
valide”:

Svatá Matko,
do srdce mého,
vtiskni rány Syna
svého, jeho kříž
kéž je i můj“.

⁸ Tamtéž, 9, 1-3

DIALOG PAPEŽE BENEDIKTA XVI. S MLADÝMI ŘÍMSKÉ DIECÉZE PŘI SETKÁNÍ PŘED XXI. SVĚTOVÝM DNEM MLÁDEŽE

Ve čtvrtek, 6. dubna 2006, před Květnou nedělí se papež Benedikt XVI. už tradičně setkal s mládeží římské diecéze. Při této příležitosti se uskutečnil mezi mladými a Svatým Otcem následující dialog:

Svatosti, jmenuji se Šimon a pocházím z farnosti sv. Bartoloměje. Je mi jedenadvacet a studuji chemické inženýrství na římské univerzitě „La Sapienza“.

Především bych Vám chtěl poděkovat za poselství, které jste nám adresoval u příležitosti XXI. Světového dne mládeže na téma Božího slova, které osvěcuje životní kroky člověka. Tváří v tvář úzkostem, nejistotám z budoucnosti, a také když se prostě nacházím v zajetí každodenní rutiny, i já

pociťuji potřebu žít se Božím slovem a lépe poznat Krista, abych tak našel odpověď na své otázky. Často se ptám, co by na mém místě v dané situaci dělal Ježíš, ale ne vždy dokážu pochopit, co mi Bible říká. Navíc vím, že knihy Bible napsali různí lidé v rozdílných dobách a to mně velmi vzdálených. Jak poznám, že to, co čtu je skutečně Slovo Boží, které oslovuje můj život? Děkuji.

Odpovím nejprve na první bod: především musím říct, že je třeba číst Písmo svaté nikoli jako nějakou historickou knihu, jak například čteme Homéra, Ovídia či Horácia; je třeba ji číst skutečně jako Slovo Boží, to znamená dát se do dialogu s Bohem. Na začátku je třeba se modlit, mluvit s Pánem: „Otevři mi bránu“. Často o tom ve svých homiliích mluví svatý Augustin: „Tloukl jsem na bránu Slova, abych konečně našel, co mi Pán chce říct“. Tento bode se mi jeví jako velmi důležitý. Písmo svaté se nečte v akademickém prostředí, nýbrž při modlitbě, kdy říkám Pánu: „Pomoz mi porozumět tvému Slovu, co mi tato stránka chce nyní říct“.

Druhým bodem je: Písmo svaté uvádí do společenství s Boží rodinou. Nemůže proto číst Písmo svaté sami. Jistě, vždy je důležité číst Písmo svaté velmi osobně, v osobním rozhovoru s Bohem, ale současně je důležité číst je ve společenství s lidmi, s nimiž kráčím. Nechat se vést velkými učiteli „*Lectio divina*“. Máme například spoustu knih kardinála Martiniho, skutečného mistra „*Lectio divina*“, který pomáhá živě vstoupit do Písma svatého. On, jenž zná všechny historické souvislosti, všechny

všechny charakteristické prvky minulosti, se však stále snaží otvírat i bránu k tomu, abychom viděli, že slova na pohled dávná jsou i slovy pro přítomnost. Tito mistři nám pomáhají lépe chápat a také se naučit způsobu jak správně číst Písmo svaté. Obecně pak je vhodné je číst spolu s přáteli, kteří jsou se mnou na cestě a hledají spolu se mnou, jak žít s Kristem, jaký život nám vychází z Božího slova.

Třetí bod: je-li důležité číst Písmo svaté za pomoci mistrů, provázení přáteli, společníky cesty, je obzvlášť důležité číst je ve velkém společenství putujícího Božího lidu, to je v Církvi. Písmo svaté má dva subjekty. Především subjekt božský: je to Bůh, kdo mluví. Bůh však chtěl do svého slova zapojit člověka. Zatímco muslimové jsou přesvědčeni, že Korán byl inspirován Bohem doslova, my věříme, že pro Písmo svaté je charakteristická – jak říkají teologové – „synergeia“, spolupráce Boha s člověkem. On zapojuje svůj lid svým Slovem a tak druhý subjekt – prvním, jak jsem řekl, je Bůh – je lidský. Jsou tu různí pisatelé, ale je zde kontinuita stále trvajícího subjektu – Božího lidu, který putuje s Božím slovem a setrvává v dialogu s Bohem. Nasloucháním Bohu se naučíme naslouchat Božímu Slovu a potom je také vykládat. Tak se Boží Slovo stává přítomným, neboť jednotliví lidé umírají, ale životní subjekt, Boží lid, je stále živý a v průběhu staletí stále týž: je stále týž živý subjekt, v němž žije Slovo.

Tak se vykládají i četné struktury Písma svatého, zvláště tak zvaná „nová četba“. Starobylý text se čte v jiné knize, řekněme po sto letech, a tehdy se hlouběji chápe to, co bylo v oné předcházející době nepochopitelné, a to i přesto, že už předchozí text existoval. Po nějakém čase se čte znovu a znovu se chápou další aspekty, další dimenze Slova, a tak v této neustále nové a nové četbě a přepisu v kontextu hluboké kontinuity, zatímco postupovaly časy očekávání, rostlo Písmo svaté. Nakonec, Kristovým příchodem a zkušeností apoštolů se Slovo stalo definitivní, takže už dál nemohou existovat přepisy, nýbrž pokračují a jsou nezbytná nová prohloubení našeho chápání. Pán řekl: „Duch svatý vás uvede do hloubky, k níž dnes nemůžete dojít“.

Společenství Církve je tedy živým subjektem Písma. Ale i dnes je prvořadým subjektem sám Pán, který neustává promlouvat v Písmu, jež držíme v rukách. Myslím, že se musíme naučit těmto třem prvkům: číst v osobním rozhovoru s Pánem; číst, provázení mistry, kteří mají zkušenost víry a pronikli do Písma svatého; číst ve velkém společenství Církve, v jejíž liturgii se tyto události stále zpřítomňují, v níž s námi nyní promlouvá Pán, takže postupně stále více pronikáme do Písma svatého, v němž s námi dnes skutečně promlouvá Bůh.

Svatý Otče, jmenuji se Anna, je mi 19 a pocházím z farnosti Panny Marie Karmelské. Jedním z problémů, s nimiž se nejvíce potýkáme, je problém citu. Často je nám zatěžko milovat. Ano, zatěžko: protože je snadné směřovat lásku se sobectvím, zvláště dnes, kdy sdělovací prostředky nám skoro vnucují jistou vizi individualistické sexuality, zesvětštělé, kde se vše jeví jako dovolené ve jménu svobody a svědomí jednotlivců. Rodina založená na manželství se už dnes více méně jeví jako výmysl Církve, a to pak nemluvě o předmanželských stycích, jejichž zákaz se dokonce i nám věřícím zdá být čímsi nepochopitelným či mimo dobu ... Vědoma si toho, že mnozí z nás se snaží žít svůj citový život odpovědně, mohl byste nám ukázat, co nám k tomu může říct Boží slovo? Děkuji.

Je to významná otázka a odpovědět na ni v několika minutách není jistě možné. Ale pokusím se něco říci. Anna sama už odpověděla, když řekla, že láska se dnes často špatně vykládá, neboť se představuje jako sobecká zkušenost, zatímco ve skutečnosti je sebeodevzdáním a tak se stává sebenalezením. Řekla také, že konzumní kultura falšuje náš život relativizmem, který jako by nám dával všechno, ale ve skutečnosti nás vyprazdňuje. Poslechněme si tedy co nám k tomu říká Boží Slovo. Anna chtěla správně vědět, co říká Boží Slovo. Je pro mě vskutku velmi krásným konstatovat, že už na prvních stránkách Písma svatého, hned po vyprávění o stvoření člověka, nacházíme definici lásky a manželství. Posvátný autor říká: „Opustí muž otce i matku a půjde za svou ženou a ti dva

budou jedním tělem“. Jsme na počátku a už tam se nám dostává proroctví o tom, co je manželství; tato definice pak zůstává stejná i v Novém zákoně. Manželství je tímto sledováním druhého v lásce a tak se stát jedinou bytostí, jedním tělem, a proto neoddělitelnými; nová existence, která vzchází z tohoto společenství lásky, jež spojuje a tak současně tvoří budoucnost. Když středověcí teologové vykládali tento výrok, který se nachází na začátku Písma svatého, říkali, že mezi sedmi svátostmi, je manželství tou první, kterou Bůh ustanovil, protože bylo ustanoveno už ve chvíli stvoření, v ráji, na počátku dějin, před jakoukoli lidskou historií. Je svátostí Stvořitele vesmíru, vepsanou tedy už do samotného lidského bytí, které je zaměřeno k této cestě, na níž muž opouští rodiče a připojuje se ke své ženě, aby vytvořili jedno tělo, aby se dva stali jedním. Svátost

manželství proto není výmyslem Církve, byla skutečně „spolu-stvořena“ s člověkem jako takovým, jako plod dynamizmu lásky, v němž se muž a žena vzájemně nacházejí a tak nacházejí i Stvořitele, který je k lásce povolal. Je pravdou, že člověk padl a byl vyhnán z ráje, či jinými, modernějšími slovy, je pravdou, že všechny kultury

jsou poznamenány hříchem, lidskými omyly v historii a tím se zatemnil počáteční obraz vepsaný do naší přirozenosti. V lidských kulturách skutečně nacházíme toto zatemnění původního Božího záměru. Současně však, sledujeme-li kultury, celé kulturní dějiny lidstva, zjišťujeme, že člověk nikdy nedokázal zapomenout na tento záměr, který existuje v hloubi jeho bytí. Vždy si jistým způsobem uvědomoval, že jiné formy vztahu mezi mužem a ženou ve skutečnosti neodpovídají původnímu záměru s jeho bytím. A tak v kulturách, především ve velkých kulturách, stále znovu vidíme, jak směřují k této skutečnosti, monogamii, kdy se muž a žena stávají jedním tělem. A tak ve věrnosti může vyrůstat nová generace, může pokračovat kulturní tradice, a tak se může bez ustání obnovovat a uskutečňovat opravdový pokrok.

Pán, který o tom mluvil ústy starozákonních proroků a zmínil Mojžíšovo svolení k rozvodu, řekl: Mojžíš vám k tomu svolil „pro tvrdost vašeho srdce“. Srdce se po hříchu stalo „tvrdým“, ale záměr Stvořitele nebyl takový a proroci se stále vzrůstající zřejmostí kladli důraz na tento původní záměr. Aby člověka obnovil, Pán – odvolává se na tyto výroky proroků, kteří vždy vedli Izrael k jasné monogamii – uznal s Ezechielem, že k tomu, abychom dokázali žít toto povolání, potřebujeme srdce z masa, vskutku lidské srdce. A toto nové srdce nám Pán skrze víru „implantuje“ při křtu. Není to fyzická transplantace, ale snad bychom tohoto přirovnání mohli použít: po transplantaci je nutné, aby měl organismus neustálou péči, aby se mu dostávalo nezbytných léků k tomu, aby dokázal s novým srdcem žít, aby mu bylo „jeho srdcem“ a nikoli „srdcem někoho jiného“. Tím spíše v případě této „duchovní transplantace“, kdy nám Pán implantuje nové srdce, otevřené Stvořiteli, Božímu povolání, abychom dokázali žít s tímto novým srdcem, je třeba odpovídající péče, je třeba sáhnout po vhodném léku, aby se skutečně stalo „naším srdcem“. Žijeme-li tak ve spojení s Kristem, s jeho Církví, nové srdce se vskutku stává

„naším srdcem“ a otvírá se možnost manželství. Výlučná láska mezi jedním mužem a jednou ženou, život ve dvou naznačený Stvořitelem, se stává možným, i když jej klima našeho světa tolik ztěžuje, dokonce jej ukazuje jako nemožný.

Pán nám dává nové srdce a my musíme žít s tímto novým srdcem, používat vhodných terapií, aby bylo skutečně „naše“. Tak žijeme tím, co nám Stvořitel daroval a to vytváří život skutečně šťastným. Můžeme ho ostatně vidět i v tomto světě, i přes tolik jiných vzorů života: je tolik křesťanských rodin, které věrně a s radostí prožívají život a lásku, jež jim svěřil Stvořitel a tak vzchází nové lidstvo. A konečně bych dodal: všichni

víme, že k tomu, abychom dosáhli vytčeného cíle ve sportu a v profesi je třeba disciplíny a odříkání, ale pak je vše korunováno úspěchem, dosažením vytoužené mety. Tak je tomu i se samotným životem, neboť stávat se lidmi podle Ježíšova záměru, vyžaduje odříkání; tato však nejsou čímsi negativním, ale naopak, pomáhají žít jako lidé nového srdce, žít vpravdě lidským a šťastným životem. Protože existuje konzumní kultura, která nám chce zabránit, abychom žili podle záměru Stvořitele, musíme mít odvahu vytvářet ostrůvky, oázy a pak velká území katolické kultury, na nichž se žije záměr Stvořitelův.

Svatý Otče, jmenuji se Nelida, je mi 17 let, jsem ve vedení skauta v Lupetti ve farnosti sv. Řehoře Barbariga a studuji umělecké lyceum „Mario Mafai“.

Ve svém poselství k XXI. Světovému dni mládeže jste nám řekl, že „je naléhavě zapotřebí, aby vzešla nová generace apoštolů, zakořeněných v Kristově slově“. Jsou to tak silná a závazná slova, že skoro nahánějí strach. Jistě, i my chceme být novými apoštolů, ale mohl byste nám trochu podrobněji vysvětlit, jaké jsou podle Vás největší výzvy, kterým je třeba čelit v dnešní době a jak si tyto nové apoštoly představujete? Jinými slovy: co se od nás, Svatosti, očekává?

Všichni se ptáme, co od nás Pán očekává. Mám za to, že velkou výzvou naší doby – a tak mi to říkají i biskupové při návštěvách „ad limina“, například ti z Afriky – je sekularismus: neboli způsob života a představování světa jako „*si Deus non daretur*“, čili jako by Bůh neexistoval. Je tu snaha omezit Boha na soukromí, na cit, jakoby nebyl objektivní realitou a tak si každý vytváří svůj vlastní životní plán. Ale tato vize, která se představuje jako by byla vědecká, přijímá za platné jen to, co lze experimentálně ověřit. S Bohem, který se tomuto bezprostřednímu experimentu nepropůjčí tato vize končí i když rozděluje společnost: z toho vyplývá, že si každý tvoří svůj záměr a nakonec každý stojí proti druhému. Rozhodně, jak patrně, situace, v níž se nedá žít. V našich společnostech musíme znovu zpřítomnit Boha. To se mi jeví jako první nutnost: aby Bůh byl znovu přítomný v našem životě, abychom nežili jako bychom byli autonomní, zmocnění k tomu vymýšlet, co je svoboda a život. Musíme vzít vážně, že jsme tvorové, vyznat, že existuje Bůh, který nás stvořil a žít podle jeho vůle není závislost, nýbrž dar lásky, co nám dává žít. Prvním bodem je tedy poznat Boha, poznávat ho stále víc, uvědomovat si ve svém životě, že Bůh existuje a patří mu ústřední místo. Druhým bodem – uznáme-li, že Bůh existuje, že

naše svoboda je svobodou sdílenou s ostatními a že proto musí existovat společné měřítko pro budování společné skutečnosti – druhý bod, jak jsem řekl, představuje otázka: jaký Bůh? Existuje totiž spousta falešných obrazů Boha, Bůh násilný, atd. Druhou otázkou tedy je: uznat, který nám zjevil svou tvář v Ježíši, který pro nás trpěl, který nás miloval až k smrti a tak přemohl násilí. Je třeba především v našem „vlastním“ životě zpřítomnit živého Boha, který není Bohem neznámým, Bohem vytvořeným, vymyšleným, nýbrž Bohem, který zjevil sám sebe i svou tvář. Jedině tak se náš život stane pravdivým, lidsky věrohodným a tak se ve společnosti zpřítomní i kritéria pravého humanizmu. Také zde platí – podobně jako jsem říkal u první odpovědi – že nemůžeme být v budování tohoto spravedlivého a věrohodného světa sami, ale musíme kráčet společně se správnými a věrohodnými přáteli, kamarády, s nimiž můžeme udělat zkušenost, že Bůh existuje a že je krásné kráčet s Bohem. A kráčet ve velkém společenství Církve, která nám po staletí představuje přítomnost Boha, který mluví, jedná, který se k nám přidružuje. Řekl bych tedy: najít Boha, najít Boha, který se zjevil v Ježíši Kristu, kráčet ve společenství jeho velké rodiny, s našimi bratřími a sestrami, kteří jsou Boží rodinou, to se mi zdá být podstatným obsahem apoštolátu, o němž jsem mluvil.

Svatosti, jmenuji se Vittorio a jsem z farnosti sv. Jana Boska v Cinecittà; je mi dvacet a studuji Pedagogické vědy na Univerzitě Tor Vergata.

Ve svém poselství nás vyzýváte, abychom se nebáli odpovědět velkoryse Pánu, zvláště když nám předkládá, abychom ho následovali v zasvěceném životě či v kněžství. Říkáte nám, abychom se nebáli Mu důvěřovat a že nebudeme zklamáni. Jsem přesvědčen, že mnozí z nás, i zde přítomných anebo mezi těmi, kteří nás dnes večer sledují doma v televizi, uvažují o následování Ježíše cestou zvláštního zasvěcení, ale není vždy snadné pochopit, zda je to cesta správná. Mohl byste nám říct, jak jste Vy pochopil, jaké je Vaše povolání? Mohl byste nám dát nějaké rady, jak lépe pochopit, zda nás Pán volá, abychom ho následovali v zasvěceném či kněžském životě? Děkuji Vám.

Pokud jde o mě, vyrůstal jsem ve světě, který se od toho dnešního velmi lišil, ale koneckonců situace jsou podobné. Na jedné straně tu byla situace „křesťanství“, v níž bylo běžné chodit do kostela a přijímat víru jako Boží zjevení a snažit se podle zjevení žít. Na druhé straně tu byl nacistický režim, který hlasitě proklamoval: „V novém Německu už nebudou kněží ani zasvěcený život! Tyto lidi nepotřebujeme; najděte si jiné přesvědčení!“. Ale právě když jsem slyšel tyto „silné“ hlasy ve

srovnání s brutalitou onoho nelidského systému, pochopil jsem, že naopak kněze velmi potřebujeme. Tento protiklad, vidět onu nelidskou kulturu, mne utvrdil v přesvědčení, že Pán, evangelium, víra nám ukazují správnou cestu a my se musíme přičinit, aby tato cesta přežila. V tomto stavu toto povolání ke kněžství rostlo se mnou skoro přirozeně a to bez

velkých událostí konverzí. Dále mi na této cestě pomohly dvě věci: už jako chlapec, za pomoci rodičů a pana faráře, jsem objevil krásu liturgie a nacházel jsem v ní stále větší zalíbení, protože jsem cítil, že v ní se nám ukazuje Božská krása a před námi se otvírá nebe. Druhým prvkem byl objev krásy poznání, poznání Boha, Písma svatého, díky němuž lze vstoupit do velkého dobrodružství dialogu s Bohem, kterým je teologie. Bylo opravdu radostí vstoupit do této tisícileté práce teologie, do slavení liturgie, v níž je Bůh uprostřed nás a slaví spolu s námi.

Přirozeně to nebylo bez obtíží. Ptal jsem se, zda dokážu skutečně celý život žít v celibátu. Vzhledem k tomu, že jsem byl člověk spíše teoretického než praktického zaměření, věděl jsem také, že k tomu, abych byl dobrým knězem nestačí milovat teologii, ale je třeba být vždy k dispozici mladým, starým, nemocným, chudým; nutnost být prostý s prostými. Teologie je krásná, ale je také upřímného slova a křesťanského života. A tak jsem se ptal: budu s to žít tímto vším a nebýt jednostranným, jen teologem, atd.? Ale Pán mi pomohl, a především mi pomohli přátelé, dobří kněží a učitelé.

Vrátím-li se k otázce, myslím, že je důležité být pozorní na své cestě k Pánovým gestům. On k nám mluví skrze události, lidi, skrze setkání: k tomu všemu je třeba být pozorní. Dále pak, druhý bod, opravdu navázat přátelství s Ježíšem, vejít v osobní styk s Ním a neznat Ježíše jen od jiných či z knih o Něm, nýbrž žít ve stále hlubším vztahu osobního přátelství s Ježíšem, v němž začneme chápat, co po nás žádá. A pak, bdělost vůči tomu, kdo jsem, k svým možnostem: na jedné straně odvaha a na druhé pokora, důvěra a otevřenost, i s pomocí přátel, církevních představitelů i kněží, rodin: co ode mne Pán žádá? Jistě, vždy půjde o velké dobrodružství, ale život se zdaří jen máme-li odvahu k dobrodružství, důvěru, že mě Pán neopustí, že mě bude provázet a pomáhat mi.

Svatý Otče, mé jméno je Jan, je mi 17, studuji vědeckotechnologické lyceum „Giovanni Giorgi“ v Římě a patřím do farnosti Panny Marie, Matky milosrdenství.

Prosím Vás, abyste nám pomohl lépe pochopit jak se dají při hledání pravdy sloučit biblické zjevení a vědecké teorie. Často jsme vedeni, abychom věřili, že věda a víra jsou navzájem znepřáteleny; že věda a technika jsou totéž; že matematická logika přijde na všechno; že svět je plodem náhody, a že pokud matematika neobjevila tezi – Bůh je,- potom Bůh prostě, neexistuje. Ostatně, když studujeme, není vždy snadné uvést vše do souladu s Božím záměrem, vloženým do přírody a do dějin Člověka. Tak se mnohdy víra chvěje anebo se redukuje na pouhý citový úkon. Svátý Otče, i já, stejně jako všichni mladí, prahnu po Pravdě: ale jak sladit vědu s vírou?

Velký Galileo řekl, že Bůh napsal knihu přírody ve tvaru matematického jazyka. Byl přesvědčen, že Bůh nám dal dvě knihy: knihu Písma svatého a knihu přírody. A řečí přírody – tak o tom byl přesvědčen – je matematika. Je tedy jazykem Boha, Stvořitele. Zamysleme se nyní nad tím, co je matematika: sama o sobě je abstraktním systémem, výmyslem lidského ducha, který jako takový ve své ryzosti neexistuje. Vždy se uskutečňuje přibližně, ale – jako takový – je systémem intelektuálním, velkolepým, geniálním výmyslem lidského ducha. Překvapivou je skutečnost, že tento výmysl našeho lidského rozumu je skutečně klíčem k pochopení přírody, že příroda je

reálně strukturována matematickým způsobem a že naše matematika, vymyšlená našim duchem, je vskutku nástrojem, jak pracovat s přírodou, abychom si ji podmanili a podrobili za pomoci techniky.

Zdá se mi skoro neuvěřitelným, že panuje shoda mezi objevem lidského rozumu a strukturou vesmíru: matematika, kterou jsme vymysleli nám skutečně dává přístup k povaze vesmíru, takže je nám užitečný. Shoduje se tedy intelektuální struktura lidského subjektu a objektivní struktura reality: subjektivní rozum a zvěcněný rozum v přírodě se shodují. Mám za to, že tato shoda mezi tím, co jsme vymysleli a tím, jak se chová

příroda jsou velkým příkladem i výzvou, neboť vidíme, že na konci je poji „jeden“ důvod: naše myšlení by nedokázalo vymyslet tu druhou, pokud by vysoko nad oběma nebyl týž důvod. V tomto ohledu se mi právě zdá, že matematika – v níž jako takové se Bůh nemůže objevit – nám ukazuje moudrou strukturu vesmíru. Dnes jsou i teorie chaosu, ale jsou omezené, protože pokud by převládl chaos, žádná technika by nebyla možná. Jen proto, že je naše matematika důvěryhodná, je důvěryhodná i technika. Naše věda, která koneckonců umožňuje pracovat s přírodními energiemi, předpokládá důvěryhodnou strukturu, inteligenci hmoty. A tak vidíme, že se tu shodují subjektivní racionalita a objektivní racionalita v hmotě. Nikdo teď přirozeně nemůže dokázat – jak to děláme při pokusu u technických zákonů – že obě mají skutečně původ v jediné inteligenci, ale zdá se mi, že tato jednota inteligencí za oběma se skutečně v našem světě ukazuje. A čím více svým rozumem svět rozkouskujeme, tím více se nám jeví záměr Stvoření. Nakonec, abych se dostal k definitivní otázce, řekl bych: Bůh buď je nebo není. Jsou pouze dvě možnosti. Buď se uznává priorita rozumu, stvořitelského Rozumu, který stojí na počátku všeho a je principem všeho – priorita rozumu je i prioritou svobody – anebo se zastává priorita iracionálna, podle níž vše, co se na naší zemi a v našem životě odehrává, je pouze

náhodné, okrajové, iracionální produkt – rozum pak je produktem iracionality. Vposledku nelze „dokázat“ první ani druhý návrh, ale velká volba křesťanství je volbou pro rozumnost a prioritu rozumu. To беру jako vynikající volbu, která nám ukazuje jak za vším stojí velká inteligence, jíž můžeme důvěřovat.

Ale skutečným dnešním problémem proti víře se mi zdá být zlo ve světě: ptají se nás, jak se s tím jde dohromady moudrost Stvořitele. A tady skutečně potřebujeme Boha, který se stal člověkem a který nám

ukazuje, že není pouhým matematickým důvodem, ale že tento původní důvod je i Láskou. Díváme-li se na velké volby, pak křesťanská volba je i dnes tou rozumnější a lidštější. Proto můžeme s důvěrou vypracovat filozofii, vidění světa, založeného na této prioritě rozumu, na této důvěře, že stvořitelský Rozum je láskou, a že touto láskou je Bůh.

POŘAD BOHOSLUŽEB: 15. – 23. dubna 2006

DEN	LITURGIE	FARNOST	ÚMYSL MŠE SV.
SOBOTA 15. dubna	BÍLÁ SOBOTA VELIKONOČNÍ VIGÍLIE	PUSTIMĚŘ 22.00	SVÁTOST KŘTU: Sára Miriam TICHÁ za +Vojtěcha ADAMCE a dvoje rodiče
NEDĚLE 16. dubna	SLAVNOST ZMRTVÝCHVSTÁNÍ PÁNĚ SBÍRKA NA KNĚŽSKÝ SEMINÁŘ 12.00: URBI ET ORBI POŽEHNÁNÍ SVATÉHO OTCE	PODIVICE 7.30	za + Františka ZAKOPALA a rodiče
		DRYSICE 9.00	za +Františka a Marii SYNKO- VY, dceru, rodiče a + rodinu
		PUSTIMĚŘ 10.30	za rodiče SEDLÁČKOVY, VYMAZALOVY a dva syny
PONDĚLÍ 17. dubna	PONDĚLÍ V OKTÁVU VELIKONOČNÍM	PUSTIMĚŘ 8.00	za + Květoslava PĚCHU a dvoje rodiče
ÚTERÝ 18. dubna	ÚTERÝ V OKTÁVU VELIKONOČNÍM		
STŘEDA 19. dubna	STŘEDA V OKTÁVU VELIKONOČNÍM	DRYSICE 18.00	za + rodiče MUSILOVY a dceru
ČTVRTEK 20. dubna	ČTVRTEK V OKTÁVU VELIKONOČNÍM	PUSTIMĚŘ 18.00	za + Benedikta KRAMPLA, rodiče a sourozence
PÁTEK 21. dubna	PÁTEK V OKTÁVU VELIKONOČNÍM	PUSTIMĚŘ 8.00	za + rodiče SNÍDALOVY a syna
SOBOTA 22. dubna	SOBOTA V OKTÁVU VELIKONOČNÍM		
NEDĚLE 23. dubna	2. NEDĚLE VELIKONOČNÍ /BOŽÍHO MILOSRDENSTVÍ/	PUSTIMĚŘ 8.00	na poděkování za dar zdraví s prosbou o Boží požehnání
		DRYSICE 9.30	za + papeže Jana Pavla II.
		PODIVICE 11.00	za rodiče MALOVY, syna Rudolfa a celou + rodinu

ÚMYSLY APOŠTOLÁTU MODLITBY NA MĚSÍC DUBEN 2006

1. Aby ve všech národech byla respektována osobní, sociální a politická práva žen.

2. Aby církev v Číně mohla v klidu a plné svobodě konat své evangelizační poslání.

3. Aby světlo velikonočního tajemství orientovalo události našeho života.

4. Aby Panna Maria, která spolu s Kristem zvítězila nad hříchem a smrtí, pomáhala i nám, - kteří jsme byli spolu s Kristem vzkříšeni, - hledat nejprve Boží království a jeho spravedlnost, myslet na to, co pochází shůry a ne na to, co je na zemi.

FARNÍ INFORMÁTOR, XII. ročník, týdeník farností PUSTIMĚŘ, DRYSICE, PODIVICE (zázn. 517356351, mobil: 723593106, josef.benicek@tiscali.cz). Vychází každou neděli díky Božímu požehnání, mému namáhání a vašemu finančnímu přispívání. Na mě pamatujte v modlitbě a na svůj příspěvek u pokladny v kostele – „Příspěvky na Farní Informátor“ označené (resp. na účet farnosti u ČS a.s., Vyškov, č.ú.: 1560129309/0800), neb bez toho, jak každý nepochybně ví, by letošní ročník mohl být i poslední. Tisk: MORAVIATISK spol s r.o.; tisk 1ks=10,-Kč. Ve formátu pdf na www.pustimer.cz.